

A still life composition on a wooden background. In the bottom left corner, there is a bright yellow lemon. A long, green palm frond lies horizontally across the middle of the image. Above the frond, there are several sprigs of green, oval-shaped leaves. The background consists of vertical wooden planks with a natural, weathered texture.

מספר בלבבי משכן אבנה חלק ה'

טוכות

מהות חג הסוכות - מספר בלבבי משכן אבנה חלק ה' מאמר סה

מהות השם "מועד"

אחד מהשמות של החגים הוא - מועדים. מועד מלשון ועד, התוועדות. עם מי התוועדות? עם הקב"ה! בנוהג שבעולם אדם שקובע ליועד עם חבריו, הוא קובע מקום להתוועדות זו. היכן מקום ההתוועדות עם הקב"ה? בביהמ"ק! וזו מצות עליה לרגל לביהמ"ק כדכתיב (שמות כ"ג, י"ז) "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדן ה'" ודרשו חז"ל (חגיגה ב' ע"א) "יראה כדרך שבא לראות בכך בא לראות, מה לראות בשתי עיניו אף לראות בשתי עיניו". נמצא שענין עליה לרגל שהיא התוועדות הוא בשתי עינים. עומק הדבר כדרך שני בני"א שנפגשים זה עם זה ב"ארבע עינים", כן ממש כביכול האדם נפגש עם הבורא ברגל, התיחדות גמורה, שתי עינים שלו ושתי עינים של הבורא. ולכך מקום ההתוועדות הוא ביהמ"ק דוקא, שהוא בחינת "עין" כמפורש בגמ' (ב"ב ד' ע"א) "ילך ויתעסק בעינו של עולם (ביהמ"ק) דכתיב (יחזקאל כ"ד) הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם מחמד עיניכם". הרי שביהמ"ק נקרא "מחמד עיניכם", וכיון שנקרא כן מוכרח שזו מהותו, בחינת עין.

לאחר שחרב ביהמ"ק היכן מקום ההתוועדות

השתא דלא קא זכינן, וליכא ביהמ"ק, היכן נתוועד עם הקב"ה? השם מועד לא פקע מאז שחרב הבית, בע"כ שגם בזמן שליכא ביהמ"ק, נקודת ההתוועדות עם הקב"ה קיימת, אולם צריכים אנו לדעת היכן? בגמ' חגיגה שהזכרנו לעיל כתבו בתוס' "יראה יראה כדרך שבא לראות", פרש"י כדרך שבא הקב"ה לראותך דהיינו בשתי עיניו אף אתה בא לראותו בשתי עיניך. ולא יתכן לר"ת דהא לא שייך ביאה גבי שכניה שבכל מקום הוא? נבאר, במשל שהזכרנו שאדם פלוני קבע להתוועד עם חבריו במקום פלוני, בזמן פלוני, הרי שבשעה שמגיע הזמן הנקבע, גם אני וגם חברי, עלינו להגיע למקום המיועד. אולם אצל הקב"ה אין הדבר כן, כשהקב"ה קובע עם בני"א ליועד עמו, רק על האדם מוטל לבא למקום הנקבע, אולם הקב"ה כל הזמן נמצא בכל מקום.

ברור עומק הדברים

עומק הדבר, שהקב"ה מצידו מוכן בכל רגע ליתועד עם האדם, אין שום מגבלה לא של זמן ולא של מקום. המונע היחידי להתוועדות זו הוא האדם! כשיסיר האדם את המניעה מצדו הרי ביכולתו ליועד עם

הקב"ה בכל עת ובכל שעה, וכלשון המס"י (פכ"ו) "אך הקדוש הדבק תמיד לאלקיו ונפשו מתהלכת מן המשכלות האמתיות באהבת בוראו ויראתו, הנה נחשב לו כאילו הוא מתהלך לפני ה' בארצות החיים עודנו פה בעוה"ז. והנה איש כזה הוא עצמו נחשב כמשכן, כמקדש וכמזבח". הרי מבואר בדבריו שאף שאין ביהמ"ק, אדם יכול להפוך את עצמו לביהמ"ק. אדם מן הסוג הזה אע"פ שאין ביהמ"ק יכול ליועד עם הקב"ה, כיון שהוא עצמו בבחינת ביהמ"ק.

מהות חג הסוכות

בכל רגל ורגל יש כח פנימי שדרכו יכול האדם ליועד עם הקב"ה, על האדם לקבל מהרגל את הנקודה הפנימית שמחברת בינו לקב"ה.

מהי אותה נקודת הרגל של סוכות שמחברת את האדם לקב"ה?

כשמשל קים את המחיצות מגלים את הבורא

בשבת חוה"מ סוכות קבעו לקרא ספר קהלת, והכרח שענינו הפנימי שייך לסוכות, שאל"כ מדוע קבעו לקרא בו בסוכות?

שלמה המלך פתח את ספרו "הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל" ופרש"י (מחז"ל) "קהלת קורא תגר ואומר על כל יצירת שבעת ימי בראשית שהכל הבל של הבלים וכו' שבעת הבלים כנגד מעשה שבעת ימי בראשית". וכבר תמהו קמאי איך קרא תגר שלמה המלך על מעשה ידי הקב"ה? עומקם של דברים כך הוא, הקב"ה ברא את עולם מלשון העלם, שמעלים את אלוקתו ומסתיר את הויתו ברוך הוא. העולם, ההעלם, נברא בז' ימים, כלומר יש כאן ז' מדרגות של העלם זה על גב זה. תפקיד האדם בעולמו הוא להסיר את ההעלם ולסלק את המחיצה (בריאת העולם) ולגלות את אלקותו ית'. כל עבודת האדם להפוך את כל הבריאה להבל אחד גדול. וכשהאדם יחוש את כל הבריאה כהבל, ככלום, ממילא יגלה את הבורא ית', ויהיה לו גילוי כמו לפני בריאת העולם, (ההעלם), וממילא יוכל להיות דבק באלוקיו תמיד. כל מה שמפריע לאדם להיות דבוק באלוקיו, הוא בריאת העולם, ההעלם. כשיסיר האדם מחיצה זו, ע"י שיהפוך הכל להבל, ממילא דבק בבוראו תמיד. זוהי נקודת הגילוי הפנימית של סוכות, זוהי נקודת המועד, ההתוועדות שמתגלית בחג הסוכות.

המשגיח ר' יחזקאל לוינשטין זצוק"ל, התבטא פעם שאדם אין די לו בכך שיקרא את ספר קהלת שכתבו שלמה המלך, אלא על כל אדם ואדם מוטל לכתוב לעצמו, מתמצית דם לבבו "הבל הבלים וכו' הכל הבל". על האדם לחוש זאת בלבד בברור, שכל העולם כולו הבל מעשה תעתועים בלבד. זו עבודת היום, לכתוב ספר קהלת עצמי.

עבודת האדם לאחר שחרב הבית

בזמן שביהמ"ק היה קיים, היה לאדם סיוע להשיג השגה זו דרך המקום, דרך ביהמ"ק. בביהמ"ק מעלים קרבנות ע"ג המזבח ומבטלים את תפיסת החומר של הדברים, את תפיסת ההעלם שבהם, ומביאים את הרוחניות, את האלוקות לידי גילוי. עתה שאין ביהמ"ק קיים, עלינו לעשת זאת בכוחות עצמינו, לבטל את בריאת העולם, ההעלם, וליועד עם הבורא עולם כמו קודם הבריאה.

מהות הצל ותיקונו - מספר בלבבי משכן אבנה חלק ה' מאמר סו

סוכות - מהות הצל ותיקונו

כתיב (ישעיה ד') "וסוכה תהיה לצל יומם מחורב". הרי שתכלית הסוכה היא לצל. צל ענינו, מקום שקרני אור השמש אינו מגיעים לשם, מפני מסך החוסם את אורה של השמש. נמצא הצל אינו מציאות, אלא העדר של מציאות. אולם במבט שטחי נראה שהצל הוא "יש", הוא ממשות, ובאמת אינו כן, אלא העדר של אור.

יסוד הדברים שאנו לומדים מן הצל שדבר שנראה לעינינו "יש", באמת הוא אין גמור, ואינו אלא העלם אורו ית'. כל העוה"ז שנראה לנו כ"יש" גמור, באמת אינו יש כלל, אלא "אין", דבר המעלים את אמיתת הימצאו ית'. זה ענין חג הסוכות שמגלה לנו את הארעיות "והאין" של העוה"ז, את בחינת "הבל הבלים", הבל מלשון דבר שאינו שווה, והבל מלשון הבל הפה, דבר שהוא אין ואינו ניתן למישוש.

צל - לץ ענינם

צל בחילוף סדר אותיות - לץ. ענין הלץ שלוקח דבר שיש בו חשיבות והופך אותו לכלום, הוא לוקח "יש" אמיתי ומוציא ממנו את תוכנו והופכו לאין, לדבר שאין בו ממש (זהו סוד עמלק שנקרא לץ). ענין הצל הוא בהיפוך, הוא לוקח את האין והופכו ליש.

תיקון הצל

מה התיקון של הצל? תיקונו במלת "אצל", ע"י שמוסיפים לו את האות א', נתקן. נבאר את הדברים. העולם הגבוה מכל ארבעת העולמות נקרא עולם ה"אצילות" כידוע. מדוע נקרא אצילות? מלשון אצל.

אצל הבורא יתברך. זהו העולם הגבוה ביותר מד' העולמות, ומי שנמצא בעולם זה נקרא שנמצא אצל הבורא ית'. עומק הדברים כך הוא. "אצל" ענינו צל של הא', כלומר אות א' היא האות הראשונה, היא מרמזת על הראשית, על ההתחלה. מהו ראשית וההתחלה של כל דבר? הבורא עולם! ולכך הקב"ה מכונה בספרים באות א', לשון "אלופו של עולם" (ב"ר כ,ב), שהוא הראשית של הכל, הוא הא' של הכל. אדם שנמצא בעולם האצילות הוא חש שהוא אינו כלום, שכל מציאותו הוא הצל של הא', צל של הקב"ה, הוא מרגיש שה"יש" שלו, שכל עצמותו אינו אלא כצל שנראה יש ע"י העלמת האור של השמש. כן כל המציאות של עצמות האדם, אינו אלא צל של הבורא, הסתר והעלמת הבורא.

הכח הנצרך לבנית המשכן

זוהי מדרגתו של בצלאל שאמרו חז"ל שנקרא כן מפני שבצל אל היה. כלומר הוא תפס את הוית עצמו כצל של הקב"ה. רק אדם במדרגה זו יכול לבנות את המשכן, מפני שהוא מכיר שכל ה"יש" של המשכן אינו אלא צל של הקב"ה, ולכך המשכן הפך לבחינת אצל, אצילות. (אפילו שהוא נמצא בעולם הגשמי, בעולם העשייה). הקלקול של בחינת אצל כשהופך לעצל, ע' במקום א'. ותיקונו להפוך מעצל לאצל, ואכמ"ל.

ביאור מהות החילוק בין ישראל לאומות

עתה יאירו דברי הגמ' בע"ז (ג.) בתשובת הקב"ה לאומות העולם שטוענים שהקב"ה יתן להם מצוה לקיים ויקיימוה ויתן להם שכר על כך לעת"ל. והקב"ה אומר להם, מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו', מיד כל אחד ואחד הולך ועושה סוכה בראש גגו, והקב"ה מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא וכו' מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהן, שנאמר "יושב בשמים ישחק" (תהלים ב,ד) וגו'. עומק דברי הגמ' כך הם: אוה"ע כל מציאותם יש עצמי, הם אינם מסוגלים לתפוס את עצמם כצל של הקב"ה, כהעדר אור שלו. וז"ש "והקב"ה מקדיר עליהם חמה", כלומר הקב"ה מגלה להם שהם מוכנים לתפוס את עצמם רק כאור ולא כצל, ולכך מקדיר עליהם חמה ואין בסוכתם צל אלא חמה, שזה עצם הויתם. "מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהם". פירושו, משחק מלשון לשחק אבנים, לפוררם ולהפכם לאין, וזה הקב"ה מגלה לאומות העולם, שהם אינם יש אלא אין, וזהו בחינת שחיקתם, ומראה להם כיצד הם אינם מסוגלים להבין מדרגה זו. זו הסיבה שאין לאומה"ע שכר לעת"ל, מכיון שהשכר לעת"ל הוא דבקות והתבטלות לקב"ה, ואת זה אומה"ע אינם מסוגלים להבין. הם תופסים את עצמם כיש ולא כאין.